

Aanvullend onderzoek vleermuizen, Huismussen en Gierzwaluwen in verband met sloop en bomenkap bij de gemeentewerf in Bolsward.

Opdrachtgever	Gemeente Súdwest-Fryslân
Referentie	Krijn, M. 2019. Aanvullend onderzoek vleermuizen, Huismussen en Gierzwaluwen in verband met sloop en bomenkap bij de gemeentewerf in Bolsward. A&W-notitie 3291_1. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
Projectcode	3291bol
Status	Definitief
Datum	21 oktober 2019
Projectleider	M. Krijn
Autorisatie	R. Strijkstra

Inhoud

1. Inleiding
 2. Methode aanvullend onderzoek
 3. Resultaten
 4. Effectbeoordeling
 5. Conclusies
- Literatuur

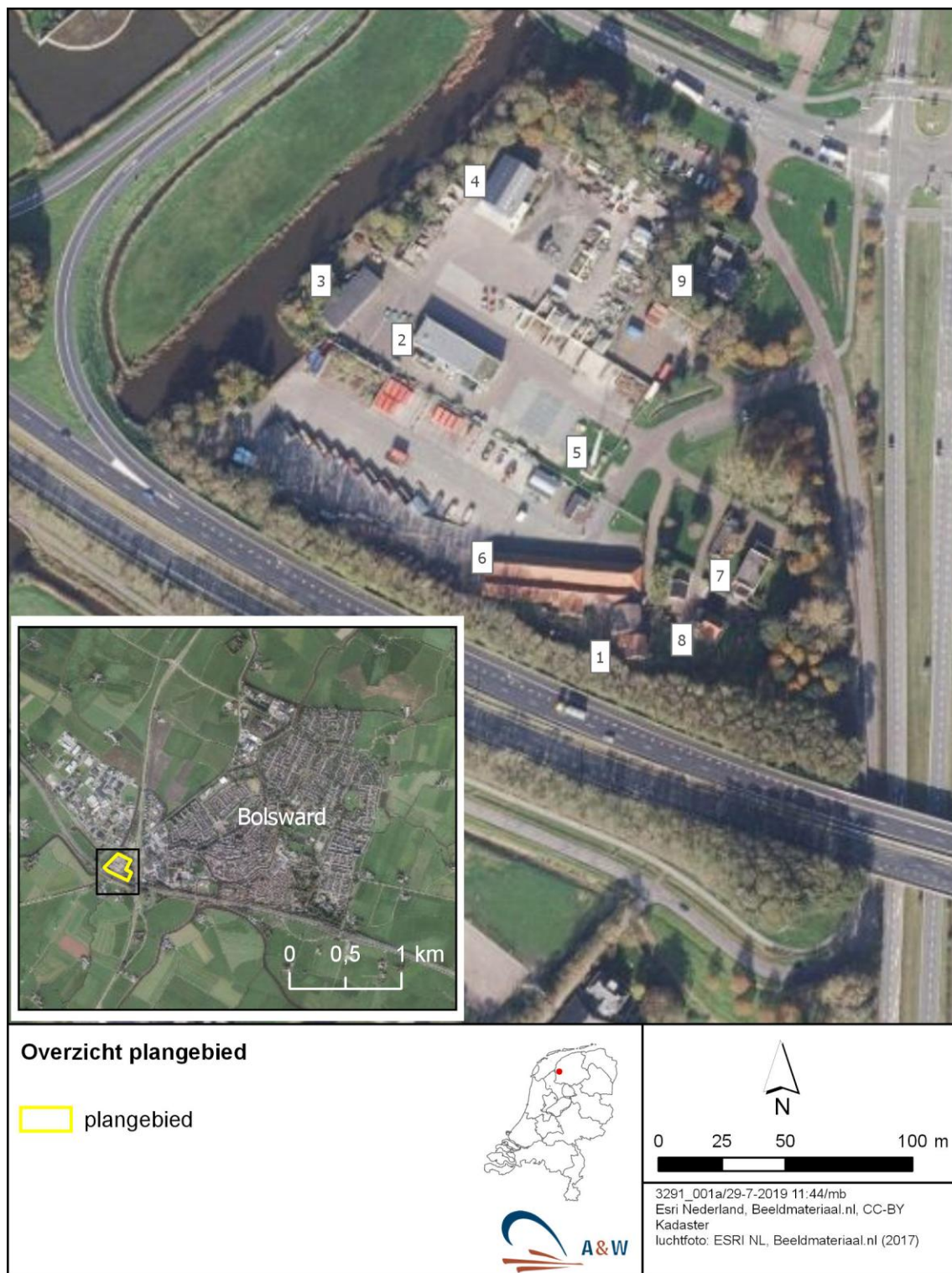
Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2, 9269 TZ Feanwâlden

tel. 0511 – 474764

email: info@altwym.nl

website: www.altwym.nl

Figuur 1. Overzicht van het plangebied.

1. Inleiding

In verband met de plannen voor de sloop van de gebouwen op het terrein van de gemeentewerf aan de Exmorraweg 3a in Bolsward en de geplande bomenkap op hetzelfde terrein, is in 2018 door een externe partij een quickscan uitgevoerd om de plannen te toetsen aan de vigerende natuurwetgeving (Groen 2018). De conclusie van dit onderzoek was dat de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen en jaarrond beschermde nestplaatsen van de Huismus en Gierzwaluw bij een aantal van de gebouwen (aangegeven met de nummers 1,6 en 8 in figuur 1) niet kon worden uitgesloten. Het woonhuis aan Exmorraweg 1 (nummer 9 in figuur 1) is bij het onderzoek van Groen (2018) niet meegenomen. Deze is op een later moment beoordeeld (Krijn 2019, A&W notitie 3291_2). Ook in het woonhuis kunnen verblijfplaatsen en/of nestplaatsen van bovengenoemde soort(groep)en op voorhand niet uitgesloten worden en is nader onderzoek op deze locatie nodig. Om deze reden heeft de Gemeente Súdwest-Fryslân aan Altenburg & Wymenga gevraagd aanvullend onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen en/of nestplaatsen van bovengenoemde soort(groep)en in de gebouwen 1,6,8 en 9 in figuur 1. In deze notitie presenteren wij de resultaten van het onderzoek en worden de resultaten in het licht van de plannen beoordeeld volgens de ecologische wet- en regelgeving.

In hoofdstuk 2 van dit rapport is de methodiek van de uitgevoerde onderzoeken opgenomen. Hoofdstuk 3 bevat de resultaten van de onderzoeken en in hoofdstuk 4 is de effectbeoordeling van de beoogde herinrichting op de aanwezige natuurwaarden gedaan. In hoofdstuk 5 zijn de conclusies van hoofdstuk 4 samengevat.

Altenburg & Wymenga presenteert in dit rapport de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het ecologisch onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Methode aanvullend onderzoek

Vleermuisonderzoek

Om te bepalen op welke wijze vleermuizen gebruik maken van het plangebied en de omgeving, is nachtelijk vleermuisonderzoek uitgevoerd. Vleermuisonderzoek dient plaats te vinden volgens het Vleermuisprotocol 2017 (ministerie van EZ, Netwerk Groene Bureaus). Daarin is vastgelegd hoe vleermuisonderzoek aan foerageergebied, verblijfplaatsen en vliegroutes dient plaats te vinden om tot uitspraken te kunnen komen die stand houden in juridische procedures. Bij vleermuisonderzoek moet rekening worden gehouden met een aantal veldbezoeken die gespreid in het jaar moeten plaatsvinden.

Volgens verspreidingsgegevens komen verschillende vleermuissoorten voor in de omgeving van het plangebied. Deze zijn: Watervleermuis, Meervleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Gewone grootovleermuis en Rosse vleermuis (NDFF, Melis 2012). Een deel van de bovengenoemde soorten maakt mogelijk gebruik van het plangebied.

Uitgaande van de te verwachten soorten, zijn hier volgens het protocol drie veldbezoeken aan kraam- en/of zomerverblijfplaatsen tijdens het voorjaar/zomer en twee veldbezoeken aan balts-/paarverblijfplaatsen tijdens nazomer/herfst uitgevoerd. Het plangebied is tijdens de veldbezoeken 's nachts onderzocht met behulp van batdetectoren van het type Pettersson D240x (heterodyne/time expansion). In tabel 1 staan de data van de veldbezoeken.

Huismussenonderzoek

Omdat nestplaatsen van Huismussen jaarrond beschermd zijn, is het noodzakelijk om de betreffende woningen te onderzoeken op de aanwezigheid van nestelende Huismussen. Voor onderzoek naar Huismussen heeft Bij12 een aantal eisen gesteld in het Kennisdocument Huismus (Bij12 2017). De aan- of afwezigheid van de Huismus kan worden vastgesteld door het uitvoeren van twee veldbezoeken in de periode 1 april t/m 15 mei óf 4 gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart t/m 20 juni met een minimale tussenperiode van 10 dagen. Geschikte momenten zijn met name geluidsluwe momenten (zoals tijdens zonsopgang) en zijn afhankelijk van weersomstandigheden. In onderstaande tabel zijn de bezoekdata weergegeven van het onderzoek in het plangebied. In tabel 2 is de onderzoeksinspanning tijdens het Huismussenonderzoek weergegeven.

Gierzwaluwonderzoek

Gierzwaluwen hebben jaarrond beschermde nestplaatsen. Het is daarom noodzakelijk de te slopen panden te onderzoeken op aanwezige nestplaatsen van deze soort. Voor dit onderzoek is door het Ministerie van EZ een document samengesteld (Kennisdocument Gierzwaluw, BIJ 2017) met daarin de eisen waaraan moet worden voldaan tijdens het onderzoek. De aan- of afwezigheid van Gierzwaluw kan worden vastgesteld door het uitvoeren van minimaal drie veldbezoeken in de periode 1 juni t/m 15 juli met een minimale tussenperiode van 10 dagen. Het onderzoek dient te worden uitgevoerd tussen 18.00 uur en zonsondergang. In tabel 3 staan de bezoekdata weergegeven.

Tabel 1. Overzicht van de onderzoeksinspanning en de weersomstandigheden tijdens het vleermuisonderzoek.

Datum	Periode	Doel	Weersomstandigheden
28 mei 2019	Avondbezoek	Zomer-/kraamverblijfplaats vleermuizen	Temp ± 11 °C, droog, windkracht 2 NO, bewolking 4/8
26 juni 2019	Ochtendbezoek	Zomer-/kraamverblijfplaats vleermuizen	Temp ± 19 °C, droog, windkracht 3 N, geen bewolking
1 juli 2019	Avondbezoek	Zomer-/kraamverblijfplaats vleermuizen	Temp ± 17 °C, droog, windkracht 3 W, bewolking 6/8
27 augustus 2019	Avondbezoek	Balts-/paarverblijfplaatsen vleermuizen	Temp ± 23 °C, droog, windkracht 2 O, onbewolkt
17 september 2019	Avondbezoek	Balts-/paarverblijfplaatsen vleermuizen	Temp ± 12 °C, droog, windkracht 2 NW, bewolking 7/8

Tabel 2. Overzicht van de onderzoeksinspanning en de weersomstandigheden tijdens het Huismussenonderzoek.

Datum	Periode	Doel	Weersomstandigheden
3 mei 2019	Ochtend	Huismussenonderzoek	Temp ± 10 °C, droog, windkracht 2 NW, bewolking 1/8
23 mei 2019	Middag	Huismussenonderzoek	Temp ± 19 °C, droog, windkracht 3 W, bewolking 1/8

Tabel 3. Overzicht van de onderzoeksinspanning en de weersomstandigheden tijdens het Gierzwaluwonderzoek

Datum	Periode	Doel	Weersomstandigheden
28 mei 2019	Avondbezoek	Gierzwaluwonderzoek	Temp $\pm 11^{\circ}\text{C}$, droog, windkracht 2 NO, bewolking 4/8
20 juni 2019	Avondbezoek	Gierzwaluwonderzoek	Temp $\pm 16^{\circ}\text{C}$, droog Windkracht 2 W, bewolking 6/8
1 juli 2019	Avondbezoek	Gierzwaluwonderzoek	Temp $\pm 17^{\circ}\text{C}$, droog, windkracht 3 W, bewolking 6/8

3. Resultaten

De resultaten van het aanvullende onderzoek worden hieronder per soortgroep behandeld.

Vleermuizen

Zomerverblijfplaatsen

Tijdens de onderzoeksronde gedurende voorjaar-/zomer werden overvliegende en/of foeragerende vleermuizen waargenomen van Gewone Dwergvleermuis, Laatvlieger en Ruige dwergvleermuis.

Bij de avondronde op 28 mei werden langs de bomenrij aan de zuidkant van het plangebied (tussen de A7 en de gemeentewerf) ongeveer 10 foeragerende Gewone dwergvleermuizen waargenomen. Ook werden enkele voorbijvliegende Gewone dwergvleermuizen vastgesteld die zich verplaatsen langs deze bomenrij van west naar oost. Bij de bomenrij aan de oostkant werden ongeveer vijf foeragerende Ruige dwergvleermuizen waargenomen. Aan de noordkant van het plangebied (boven de Wytmarsumer Feart) werden tevens twee Laatvliegers gedetecteerd. Deze vlogen beide van oost naar west over de vaart.

Bij de andere onderzoeksronde in de zomerperiode zijn geen Ruige dwergvleermuizen meer gedetecteerd en ook zijn geen waarnemingen meer gedaan aan de oostkant of noordkant van het plangebied. Wel zijn bij de andere onderzoeksronde enkele foeragerende Gewone dwergvleermuizen en één Laatvlieger langs de bomenrij aan de zuidkant waargenomen.

Er zijn geen vleermuizen waargenomen die gedrag vertoonden dat wijst op de aanwezigheid van een kraam-/zomerverblijfplaats (zoals uitvliegen of aantikken). Dergelijke verblijfplaatsen zijn daarom niet aanwezig in het plangebied.

Baltsverblijfplaatsen

Tijdens de onderzoeksronde gedurende het najaar werden Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger en Rosse vleermuis waargenomen.

Tijdens de eerste onderzoeksrondte van het baltsonderzoek werden rondom het woonhuis en de schuur bij nummer 8 (zie figuur 2) twee baltsende Gewone dwergvleermuizen waargenomen. Aan het gedrag (rondvliegend om de woning en baltsroepend) viel op te maken dat deze vleermuizen binding hadden met het plangebied. Daarnaast werden een overvliegende Rosse vleermuis, Laatvlieger en enkele overvliegende Gewone en Ruige dwergvleermuizen waargenomen. Deze hadden geen binding met het plangebied.

Tijdens de tweede onderzoeksrondte naar baltsverblijfplaatsen zijn geen baltsende vleermuizen meer waargenomen. Wel werden enkele overvliegende Gewone dwergvleermuizen en Ruige dwergvleermuizen gedetecteerd.

Op basis van de waarnemingen kan worden vastgesteld dat er twee baltsplaatsen van de Gewone dwergvleermuis in het plangebied aanwezig zijn. Deze zijn vastgesteld bij het woonhuis en schuur bij nummer 8 in figuur 2.

Figuur 2. De aangetroffen baltsverblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis.

Vliegroutes

De bomenrij aan de zuidkant van het plangebied (tussen de A7 en de gemeentewerf) wordt gebruikt als vliegroute van Gewone dwergvleermuis. Ook de Wytmarsumer Feart wordt gebruikt als vliegroute. Bij de bomenrijen aan de zuidkant van het woonhuis aan de Exmorraweg 1 is geen enkele vleermuisactiviteit vastgesteld. Daarom kan worden geconcludeerd dat deze niet gebruikt worden als vliegroute.

Huismussenonderzoek

Tijdens beide veldbezoeken waarbij gericht onderzoek werd gedaan naar de aanwezigheid van Huismus, werden geen Huismussen aangetroffen. Het onderzoek vond plaats op geschikte tijdstippen en onder geschikte omstandigheden. Binnen het plangebied kan de aanwezigheid van nesten daarom worden uitgesloten.

Gierzwaluwenonderzoek

Bij de eerste twee onderzoeksrondes naar aanwezigheid van Gierzwaluw werden enkele foeragerende Gierzwaluwen boven het plangebied waargenomen. Deze hadden echter geen binding met de gebouwen in het plangebied. Het onderzoek vond plaats op geschikte tijdstippen en onder geschikte omstandigheden. Daarom kan de aanwezigheid van gierzwaluwnesten binnen het plangebied worden uitgesloten.

4. Effectbeoordeling

Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Binnen het plangebied zijn twee baltsverblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis vastgesteld. Door de sloop van deze gebouwen worden deze verblijfplaatsen aangetast en ontstaat een knelpunt met de Wet natuurbescherming. Daarom dient vooraf aan de sloopwerkzaamheden een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag (Provincie Fryslân).

Vliegroutes en foerageergebied

De watergang en de bomenrij aan de zuidkant (tussen de A7 en de gemeentewerf) worden gebruikt als vliegroute. Gezien de ligging van deze elementen is het aannemelijk dat de watergang en bomenrij belangrijke vliegroutes zijn. Deze worden door de plannen echter niet aangetast. Wel is het van belang dat de vliegroutes tijdens de werkzaamheden vrij blijven van obstakels en verlichting.

De overige vegetatie op het terrein, wordt (mogelijk) gebruikt als foerageergebied. Door eventuele bomenkap gaat een klein deel van dit foerageergebied verloren. Er is in de omgeving echter voldoende alternatief foerageergebied aanwezig.

Om bovenstaande redenen wordt geconcludeerd dat de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van foerageergebied en vliegroutes blijft gewaarborgd. Daarom ontstaat door uitvoering van de plannen geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen. Voorwaarde is dat de vliegroute langs de watergang en de bomenrij aan de zuidkant vrij van obstakels en verlichting blijven.

Huismussennesten

In of op de daken van de te slopen gebouwen werden geen jaarrond beschermde nesten van Huismussen aangetroffen. Door uitvoering van de geplande sloopwerkzaamheden zal geen conflict met de Wet natuurbescherming ontstaan ten aanzien van de Huismus.

Gierzwaluwnesten

Er zijn bij het aanvullend onderzoek naar Gierzwaluw geen jaarrond beschermde nesten van Gierzwaluwen aangetroffen. Er zal door de sloop van de gebouwen dan ook geen knelpunt optreden met de Wet natuurbescherming ten aanzien van de Gierzwaluw.

5. Conclusies

Vleermuizen

Verblijfplaatsen van vleermuizen

Binnen het plangebied zijn twee baltsverblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis vastgesteld. Door de sloop van deze gebouwen gaan deze verloren en ontstaat een knelpunt met de Wet natuurbescherming. Daarom dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag.

Vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen

Er is geen knelpunt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vliegroutes en foerageergebieden, mits de vliegroute langs de bommenrij aan de zuidkant en de watergang aan de noordkant van het plangebied vrij blijven van obstakels en verlichting.

Jaarrond beschermde nesten van de Huismus

Er zijn geen nestplaatsen van de Huismus aangetroffen in de onderzochte gebouwen. De geplande sloop zal daarom geen conflict veroorzaken met de Wet natuurbescherming ten aanzien van jaarrond beschermde nesten van de Huismus. Wel geldt ten aanzien van broedende vogels in het algemeen dat verstoring van broedende vogels en hun nesten dient te worden voorkomen (zie aanbevelingen in de quickscan; Groen 2018).

Jaarrond beschermde nesten van de Gierzwaluw

Er zijn geen jaarrond beschermde nesten van de Gierzwaluw aangetroffen in de onderzochte gebouwen. Er zal door de geplande sloopwerkzaamheden daarom geen conflict ontstaan met de Wet natuurbescherming ten aanzien van jaarrond beschermde nesten van de Gierzwaluw. Wel geldt ten aanzien van broedende vogels in het algemeen dat verstoring van broedende vogels en hun nesten dient te worden voorkomen (zie aanbevelingen in de quickscan; Groen 2018).

Literatuur

- BIJ12 2017. Kennisdocument Huismus. Versie 1.0, juli 2017.
- BIJ12 2017. Kennisdocument Gierzwaluw. Versie 1.0, juli 2017.
- BIJ 12 2017. Kennisdocument gewone dwergvleermuis. Versie 1.0, juli 2017.
- Groen, J. 2018. Toetsing Wet Natuurbescherming. Gemeentewerk Exmorraweg te Bolsward. Rapport 18059. Bureau FaunaX, Gorredijk.
- Krijn, M. 2019. quickscan woonhuis Exmorraweg 1 Bolsward, A&W-notitie 3291_2. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden
- Melis, J. 2012. Werkatlas Zoogdieren van Friesland. Januari 2012.

Websites

- NDFF